Ministerie van Defensie

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

**Ministerie van Defensie**
Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

**Onze referentie**

MINDEF20260077252

**Behandeld door**

*Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.*

| | |
|---|---|
| Datum | 19 november 2026 |
| Betreft | Burgerbrief Dienmodel |

Geachte voorzitter,

De vaste commissie voor Defensie heeft mij gevraagd te reageren op een burgerbrief over de uitwerking van de escalatieladder en de verplichtende stappen richting een selectieve opkomstplicht. De briefschrijver maakt zich zorgen over wat dit van jongeren kan vragen. Die zorgen neem ik serieus, want een eventuele verplichting om in militaire dienst te gaan, behoort tot een van de ingrijpendste zaken die een overheid van haar burgers kan vragen. Hieronder maak ik duidelijk dat het kabinet dat alleen in geval van uiterste noodzaak zal vragen.

Sinds 1997 is de opkomstplicht in Nederland opgeschort. Dat betekent dat niemand verplicht in militaire dienst hoeft. Daarbij geldt wel dat in uitzonderlijke omstandigheden (denk aan een oorlog) deze verplichting weer snel ingevoerd kan worden. Dat kan nu alleen met een aan-uitknop. Daarom werken we aan nieuw beleid, waarin we met steeds verplichtender stappen het moment van deze “verplichting tot dienen” zo lang mogelijk proberen uit te stellen. Het uitgangspunt is en blijft een vrijwillig gevulde krijgsmacht en een selectieve opkomstplicht als uiterste middel: daar zet ik mij uit volle overtuiging voor in.

De briefschrijver stelt dat jongeren hun leven moeten riskeren voor conflicten waar zij niet om hebben gevraagd. Dat bezwaar begrijp ik. De dreiging die nu op het Europese continent is ontstaan, is er een waar Nederland (en zijn bondgenoten) niet voor gekozen hebben, maar waar we wel mee te maken hebben. Met het kabinet ben ik er verantwoordelijk voor dat Nederland zichzelf en zijn bondgenoten kan beschermen en stel ik daarvoor de in de ogen van het kabinet deze noodzakelijke maatregelen voor.

De briefschrijver stelt ook een vraag over een eventuele gevangenisstraf bij het weigeren van het invullen van een enquête. De enquête is nu vrijwillig en wie hem niet invult, krijgt geen sanctie. Een eventuele *verplichte* enquête vraagt eerst een wetswijziging en over de sancties die daarbij horen is nog niet besloten. Daarbij wordt bekeken welke sanctie nodig en proportioneel is.

Er wordt ook gevraagd wat vrijheid nog waard is als je niet zelf mag beslissen of je je leven op het spel zet. Zelf over je eigen leven kunnen beslissen, hoort bij vrijheid, en een verplichte inzet beperkt dat ingrijpend. Ik ben mij daar zeer van bewust. Tegelijkertijd kan vrijheid ook niet zonder mensen die haar beschermen, en die last kan niet alleen bij anderen liggen. Daarom kan een bijdrage aan de verdediging in het uiterste geval worden verplicht. De wet regelt daarbij vrijstelling voor wie ernstige gewetensbezwaren heeft.

Tot slot vraagt de briefschrijver of degene die over militaire verplichtingen spreekt, zelf dezelfde offers zou brengen. Dat is een terechte vraag. Wie hierover beslist, loopt daar vaak zelf niet het risico van. Daarom mag hier niet gemakkelijk over worden besloten. In de escalatieladder zal er daarom sprake zijn van een onderbouwd advies en zal het kabinet een keuze voor een volgende stap tegenover de Kamer en de maatschappij moeten verantwoorden.

Tot slot wil ik graag mijn waardering uitspreken voor het initiatief van de briefschrijver om zijn standpunt op papier te zetten en te delen. Ik vind het namelijk belangrijk om over dit onderwerp ook met jongeren en de samenleving in gesprek te gaan, ook – of vooral – als we het niet over alles eens zijn.

Hoogachtend,

*DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE*

Derk Boswijk